

Republika e Kosovës/Republika Kosova/Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Zyra e Kryeministrit -Ured Premijera -Office of the Prime Minister

Agjencia e Statistikave të Kosovës - Agencija za Statistiku Kosova - Kosovo

Agency of Statistics

Seriya 2: Statistika poljoprivrede i životne sredine

Neke činjenice o životnoj sredini 2015

Republika e Kosovës/Republika Kosova/Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Zyra e Kryeministrit –Ured Premijera –Office of the Prime Minister

Agjencia e Statistikave të Kosovës - Agencija za Statistiku Kosova - Kosovo

Agency of Statistics

Seriya 2: Statistika poljoprivrede i životne sredine

Neke činjenice o životnoj sredini 2015

AGJENCIA E STATISTIKAVE TË KOSOVES
AGENCIJA ZA STATISTIKE KOSOVA
KOSOVO AGENCY OF STATISTICS

Izdaje: Agencija za Statistiku Kosova (ASK)

Datum izdavanja: april 2015.

© Agencija za statistiku Kosova

Reprodukcija je odobrena ako se navede izvor.

Detaljne informacije su dostupne na internetu na veb sajtu

ASK-a: www.ask.rks-gov.net,

U v o d

Publikacija “Neke činjenice o životnoj sredini”, ima za cilj statističko informisanje različitih korisnika o statusu životne sredine na Kosovu. Takođe, na skroman način, publikacija ima za cilj da doprinese stvaranju održive informacije o stanju životne sredine na Kosovu. Publikaciju je pripremila Agencija za statistiku Kosova koristeći sve raspoložive izvore podataka. Oni su postavljeni na način koji pojednostavljuje sliku o stanju životne sredine.

Publikaciju su pripremili OPSŽS, odsek statistike životne sredine u ASK :

g. Bajruš Qevani, Direktor OPSŽS
g. Haki Kurti, Mr.sc.Šef OPSŽS
gđ.Lavdije Paci, Službenica SŽS
gđica.Liridona Osmani, Službenica SŽS
gđ. Flutura Shosholli, Službenica SŽS

Tumačenja iznesena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne treba pripisati na bilo koji način, ASK, ili bilo kojoj drugoj instituciji.

Sugestije, predlozi i primedbe u vezi ove publikacije su dobrodošli i pomoćiće nam da budemo efikasniji za korisnike.

April, 2015

Izvršni direktor, ASK-a
Isa Krasniqi

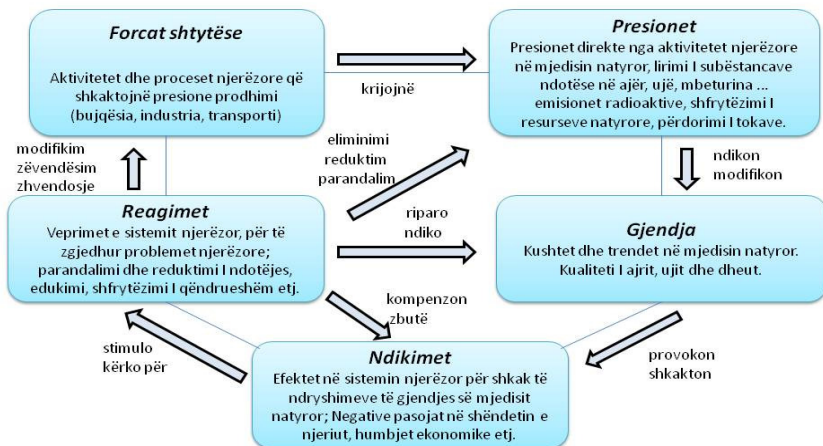
Skraćenice i znaci

APD	-	Anketa o poljoprivrednim domaćinstvima (ASK)
AFP	-	Anketa radhe snage (ASK)
BE	-	Bashkimi Evropian
BDP	-	Bruto domaći proizvod
ASK	-	Agencija za statistiku Kosova
NIJZ	-	Nacionalni institut za javno zdravlje
KEK	-	Energetska korporacija Kosova
MPŠRR	-	Ministarstvo za poljopivredu, šumarstvo i ruralni razvoj
MŽSPP	-	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja
MJS	-	Ministarstvo javnih službi
MZ	-	Ministarstvo zdravlja
NAG	-	Mineralna đubriva (Nitrat krčnjak amonijum)
NPK	-	Mineralna đubriva (Azot, Fosfor, Kalijum)
URE	-	Mineralna đubriva (Mineralna azotna đubriva)
UNMIK	-	Misija ujedinjenih nahija na Kosovu
IUCN	-	Svetska organizacija za očuvanje prirode
UNDS	-	Kancelarija ujedinjenih nacija za statistiku
EUROSTAT	-	Statistička kancelarija Evropske unije
-	-	Nula
:	-	Nema podatka
.	-	Nije primenljivo
0	-	Podatak manji od polovine date jedinice
ha	-	Hektar
kg	-	Kilogram
µg m ³	-	Mikrogram m ³
t	-	Tona
%	-	Procenat

S a d r Ź a j

	Strana
Opšti podaci.....	6
Poglavlje I	
Opšte informacije o Kosovu.....	9
Poglavlje II	
Ekonomsko socijalni indikatori	12
Poglavlje III	
Energija.....	17
Poglavlje IV	
Poljoprivreda.....	18
Poglavlje V	
Šumarstvo.....	22
Poglavlje VI	
Transport.....	23
Poglavlje VII	
Vazduh.....	25
Poglavlje VIII	
Voda.....	31
Poglavlje IX	
Biodiverzitet.....	33
Poglavlje X	
Otpaci.....	35

Opšti podaci

Model DPSIR¹ je produžetak PRS modela (Pritisak, Stanje, Odgovor) koji je usvojila grupa država životne sredine (DP) OECD i Evropska agencija za životnu sredinu (EEA), i takođe se koristi od strane EUROSTAT-a za organizaciju statistike sredine. Ovaj analitički okvir omogućava organizaciju podataka i integraciju socio-ekonomskih i ekoloških elemenata, rešavanje odnosa između pet kategorija indikatora: vodeća snaga (npr. poljoprivredne prakse, industrijska proizvodnja, tehnologija) i definisanje pritiska (npr., toksične emisije, emisija CO₂), koji pogoršavaju Stanje životne sredine (na primer, koncentracija žive u šumskim zemljištima, prosečna globalna temperatura) koje utiču na (tj. acidifikacija šuma, efekti podele endokrina na sisare), nametanjem odgovora društva (odnosno, zakonodavne mere, porezi, istraživački programi).

D Pokazatelji **Vodećih snaga** nisu dovoljno odgovorni ("elastični"): fenomen monitoringa, na primer, u drumskom saobraćaju upravlja se od moćnih ekonomskih snaga, a samim tim teško se može očekivati da će se ovi trendovi promeniti u budućnosti. Na primer, političari ne mogu ozbiljno da sugerišu u vezi uništavanja/uklanjanja privatnih vozila, ukoliko žele da ostanu u kancelariji. Međutim, indikatori Vodećih snaga su korisne u vezi sa:

- a) izračunavanje različitih pokazatelja pritiska, na primer, n.pr. množenjem kilometraže vozila sa specifičnim koeficijentima kao "prosek CO₂ po vozilu i km";
- b) pomaže donosiocima odluka za planiranje akcija ("odgovora") neophodne da bi se izbegli problemi u budućnosti ("pritisci"), na primer, kapacitet puteva;
- c) služe kao osnova za scenarije razvoja i dugoročno planiranje.

P Pokazatelji **Pritiska** direktno ukazuju uzroke problema. Specifičnost indikatora pritiska je da oni moraju da budu odgovorni, *da reaguju* t.r.j. jedan donosilac odluka zaista ima priliku da smanji postojeći indikator (a time i problem), preduzimajući odgovarajuće mere. Oni će takođe poslužiti kao podsticaj i za racionalno rešenje, jer pokazuju *efikasnost* političke akcije vremenski dovoljno rano držeći odgovorne one koji su preduzeli takvu akciju.

Gj Za razliku, indikatori **Stanja** često su vrlo spori. Na primer, jedan indikator stanja koji pokazuje kiselost šumskog zemljišta ukazuje na emisije NO_x i SO₂ u poslednjih deset godina, dok politički odgovorne osobe mogu biti penzionisani tokom ovog vremena. S druge strane, pokazatelji stanja mogu poslužiti da se izvrši procena situacije (koje je *trenutno stanje šumskog zemljišta? Gde bi se trebale primeniti korektivne mere?*), i oni su odgovarajući instrumenti za planiranje obnove staništa i sličnih aktivnosti čišćenja šumskog zemljišta.

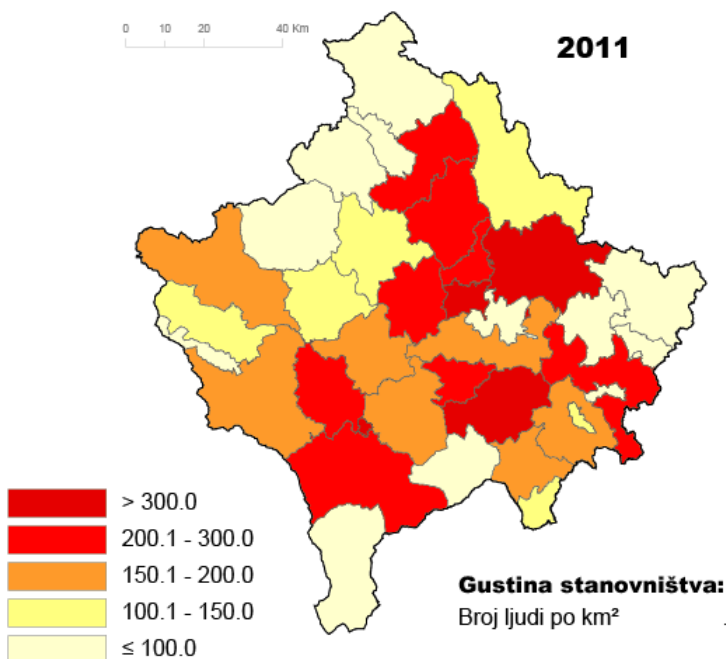
N Pokazatelji **Uticaja** reaguju sporije nego pokazatelji stanja. Tamo gde se osećaju efekti, često je kasno za akciju. Štaviše, retko je moguće da se uspostavi jaka statistička veza između pritiska, stanja i uticaja, zbog velikih kašnjenja i uticaja varijabli koje se ne odnose na sredinu. Osnovni cilj pokazatelja uticaja je prikazivanje DPSIR modela, a posebno: uzrok-efekat lanaca, i da olakšaju diskusije o kojima je informisano o akcijama kako bi se izbegli negativni efekti u budućnosti. U tom smislu, oni nisu statistički "indikator, već "diskusije naučnih modela".

Poglavlje I

Opšte informacije o Kosovu

Kosovo je teritorija koja se nalazi u centru Balkanskog poluostrva, bez izlaza na more. Kosovo se graniči sa Srbijom na severoistoku, Makedonijom (BJRM), Albanijom na jugozapadu i sa Crnom Gorom na severozapadu. Teritoriji Kosova je 10908 km². Kosovo ima kontinentalnu klimu, sa toplim letima i hladnim zimama. Kosovo je nastanjeno sa oko 166.9 stanovnika po km² i podeljena je na 30 opština. Priština je glavni grad Kosova.

Slika 1. 1: Mapa gustine stanovništva na Kosovu

Izvor: ASK, Kartografija

Tabela 1. 1: Geografske koordinate

Koordinate	Stepeni ⁰	Minute'
Severna širina	43 ^o	16'
Južna širina	41 ^o	51'
Istočna dužina	21 ^o	47'
zapadna dužina	19 ^o	59'

Izvor: ASK, Kartografija

Kosovo se prostire na južnom delu geografske granice severne polusvere i uglavnom ima kontinentalnu klimu pod mediteranskim i planinskim uticajima. Glavni lokalni faktori koji utiču na klimu Kosova su: njezin reljef, voda, zemlja i biljke.

Na Kosovu su prisutni svi oblici atmosferskih padavina. Najznačajnije padavine su u vidu kiše u dolinama i padavine u obliku snega u planinama. Na Kosovu postoji prosečno 160 kišnih dana godišnje. Opština Priština je 572 km² i nalazi se na severozapadu Kosova.

Tabela 1. 2: Temperatura vazduha u Prištini, 2009 – 2013 °C

Mesec	2009		2010		2011		2012		2013	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Januar	3,3	-3,8	4,4	2,5	4,3	-4,1	2,3	-5,2	5,3	-1,4
Februar	5,5	-2,3	7,2	1,1	5,3	-4,2	0	-7,9	7,8	1
mart	10,1	0,6	11,8	1,3	11,1	1	13,6	1,1	11,7	1,4
April	18,8	6,4	20,1	6,1	17,1	5	16,8	4,9	19	6
Maj	23,5	9,7	21,4	9,8	20,8	9	20,7	9,4	22,8	11
Jun	24,3	12,7	25,3	12,9	25,4	12,8	28,5	13,7	25	13
Jul	28,2	14,3	28	15,1	28,5	14,5	31,7	16,6	28	13,7
Avgust	28,6	14,8	30,4	15	30,4	14	31,8	15	30,6	15,2
Septembar	24,1	11,2	23,4	10	28,1	12,9	27,6	12,1	23	9,8
Oktobar	16,5	6,1	14,7	5,5	16,5	3,6	21,6	7,5	20,1	6,2
Novembar	13,6	2,4	15,8	5,1	10,5	-2,7	14,1	4,7	13	4,1
Decembar	7,8	0,7	6,7	-1,5	5,8	-1,7	3	-3	5,2	-3,9

izvor: Hidrometeorološki institut Kosova

Tabela 1.2 pokazuje da u 2009.godini maksimalna temperatura u avgustu bila je 28.6°C, u avgustu 2010. 30.4°C, u avgustu 2011. 30.4°C, u avgustu 2012. 31.8°C, u avgustu 2013. 30.6°C, dok najniža temperatura zabeležena je u januaru 2009.godine - 3.8 °C, u decembru 2010. -1.5° C, u februaru 2011. - 4.2°C, u februaru 2012. - 7.9° C i u decembru 2013. -3.9° C.

Tabela 1.3: Vreme u Prištini, 2009 – 2013. dani

Mesec	2009	2010	2011	2012	2013
	Kiša/Sa snegom	Kiša/Sa snegom	Kiša/Sa snegom	Kiša/Sa snegom	Kiša/Sa snegom
	Dani	Dani	Dani	Dani	Dani
Januar	16	17	8	16	15
Februar	14	19	10	14	14
mart	17	17	8	4	18
April	11	17	10	17	11
Maj	10	15	9	12	16
Jun	13	7	17	5	14
Jul	7	7	9	5	4
Avgust	7	5	7	1	2
Septembar	11	9	3	7	9
Oktobar	14	17	5	7	7
Novembar	11	15	7	8	9
Decembar	18	20	3	17	4

izvor: Hidrometeorološki institut Kosova

Tabela 1.3 pokazuje ukupan broj dana sa padavinama u Prištini po godinama, u 2010.godini sa najvećim brojem dana sa padavinama bio je decembar, 20 dana, dok u 2013.godini bio je mesec mart sa 18 dana sa padavinama..

Poglavlje II Ekonomski i socijalni indikatori

Tabela 2.1 pokazuje procene stanovništva za 2002-2013.godinu. Procene su zasnovane na statističkim metodama koje se koriste za procena, prognoze i projekcije. Rezidentno stanovništvo na Kosovu u 2011.godini bilo je 1 798 645 banorë, 863 925 ženskog pola i 875 900 muškaraca prema Popisu stanovništva 2011.godine. Na osnovu procene stanovništva na Kosovu, ukupan broj rezidentnog stanovništva je 1 820 631.

Tabela 2. 1: Ukupno stanovništvo na Kosovu, 2002–2013 (u hiljadama)

Godine	Ukupno stanovništvo	Ženski pol	Muški p.
2002	1 985	982	1 003
2003	2 016	988	1 028
2004	2 041	1 004	1 037
2005	2 070	1 010	1 060
2006	2 099	1 039	1 060
2007	2 126	1 052	1 074
2008	2 180	1 079	1 101
2009	2 207	1 092	1 115
2010	2 007	:	:
2011	1 798	863	875
2012	1 815	:	:
2013	1 820	:	:

Izvor: ASK, OSS, Ukupno rezidentno stanovništvo, procena decembar 2013.

Tabela 2.2 Ukupno stanovništvo procenjeno za 2011-2013.godinu

Br.	Opštine	Ukupno stanovništvo Kosova procena za 2011.godinu (31 decembar 2011)	Ukupno stanovništvo Kosova procena za 2012.godinu (31 decembar 2012)	Ukupno stanovništvo Kosova procena za 2013.godinu (31 decembar 2013)
1	Dečane	40.392	40.614	40.549
2	Đakovica	95.363	96.071	96.162
3	Glogovac	59.160	59.752	59.990
4	Gnjilane	90.863	91.413	91.489
5	Dragaš	34.308	34.410	34.364
6	Istok	39.727	40.150	40.126
7	Kačanik	33.664	33.893	33.875
8	Klina	39.047	39.467	39.555
9	Kosovo Polje	35.733	36.897	37.843
10	Kamenica	35.981	35.711	35.261
11	Mitrovica .	84.949	73.160	73.363
12	Mitrovica S.	:	12.303	12.139
13	Leposavić	13.712	13.682	13.485
14	Lipljan	58.292	58.909	59.196
15	Novo Brdo	6.796	6.891	6.923
16	Obilić	21.769	22.011	22.105
17	Orahovac	56.932	57.451	57.645
18	Peć	97.360	98.237	97.706
19	Podujevo	88.877	89.185	89.051
20	Priština	201.804	205.133	207.477
21	Prizren	179.869	181.756	182.449
22	Srbica	51.255	51.491	51.361
23	Štimlje	27.645	27.940	28.096
24	Štrpce	6.942	6.966	6.873
25	Suva Reka	60.549	61.190	61.352
26	Uroševac	109.899	111.141	111.842
27	Vitina	47.408	47.636	47.774
28	Vučitrn	70.495	71.042	71.212
29	Zubin Potok	6.599	6.592	6.508
30	Zvečan	7.443	7.421	7.319
31	Mališevo	55.470	56.189	56.482
32	Junik	6.151	6.212	6.226
33	Mamuša	5.584	5.695	5.688
34	Elez Han	9.514	9.567	9.613
35	Gračanica	10.871	11.197	11.359
36	Ranilug	3.853	3.842	3.791
37	Parteš	1.784	1.766	1.731
38	Klokot	2.585	2.623	2.651
Ukupno		1.798.645	1.815.606	1.820.631

Izvor: ASK, Procena - Stanovništvo Kosova, 2013.

Tabela 2. 3: Zaposlenost prema ekonomskim aktivnostima, 2002–2012

Ekonomske aktivnosti	(%)										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Poljoprivreda	10,3	17,3	24,7	18,8	21,4	14,6	8,0	6,2	-	-	4,6
Rudnici	1,6	1,4	1,1	1,6	1,5	1	1,5	1,1	-	-	1,2
Industrija	10,7	10,5	8,6	9,6	7,3	10,4	8,7	9,9	-	-	14,3
Energetika	4,9	3,5	4,3	3,2	3,6	2,7	5,2	4,5	-	-	3,5
Građevinarstvo	11,2	11,3	8,0	7,9	8,1	6,6	8,6	7,9	-	-	9,5
Trgovina	17,0	13,9	13,9	13,8	16,4	16,9	17,1	17,4	-	-	13,4
Hoteljerstvo	3,9	3,0	3,3	3,5	2,8	3,9	4,5	4,6	-	-	4,8
Transport	4,1	4,4	4,7	4,2	3,7	4,5	5,6	5,8	-	-	5,7
Finansije	0,8	0,9	1,1	1,1	1,4	1,1	1,8	2,2	-	-	2,2
Poslovanje	0,7	0,8	2,2	2,4	2,1	1,4	2,6	2,9	-	-	6,8
Javna uprava	8,7	9,4	6,7	8,2	7,8	9,6	9,7	9,8	-	-	5,0
Obrazovanje	11,2	12,0	10,6	10,8	11,7	12,1	13,6	13,4	-	-	12,0
Zdravstvo	5,7	5,1	4,6	5,2	5,4	7,0	6,5	7,0	-	-	7,5
Ostalo	9,2	6,5	6,4	9,7	7,0	8,3	6,7	7,5	-	-	9,7

Izvor: ASK, Anкета radne snage

Tabela 2.3 pokazuje procentualne promene zapošljavanja po godinama i ekonomskim aktivnostima.

Zaposleni u poljoprivredi u 2002.godini su zabeležili rast na 10.3 %, dok u 2009.godini zabeleženo je smanjenje na 6.2 %, u 2012.godini ponovo smo imali smanjenje na 4.6 %.

U sektoru javne uprave u 2009.godini su bili zaposleni 9.8 % u poređenju sa 2002.godinom sa 8.7%, ali u 2012.godini imamo smanjenje na 5.0

Najmanji sektori na Kosovu su finansijske usluge, rudarstvo i poslovanjenje nekretninama, poslovne usluge, što ukazuje na to da je Kosovo još uvek veoma zaostalo u razvoju ka modernoj ekonomiji orijentisane u uslugama

Tabela 2.4: Ukupan broj zaposlenih u javnoj upravi, 2003-2013

	(%)										
Sektori	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opšte usluge	12,0	12,6	12,3	11,8	10,9	10,7	11,4	13,8	19,2	16,5	17,1
Javni red i sigurnost	18,9	20,8	21,7	23,4	23,5	23,4	22,3	21,8	21,9	18,5	18,1
Obrazovanje	45,2	43,4	42,7	42,7	43,4	43,8	44,2	43,2	38,0	43,2	42,6
Zdravlje	19,5	18,4	17,9	17,6	17,8	17,6	18,2	17,5	16,0	17,1	17,4
Ekonomija	1,9	2,1	2,0	1,4	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
Kultura i rekreacija	0,6	0,7	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4	0,3	1,0	1,3	1,3
Stanovanje	1,6	1,7	2,3	2,1	0,2	2,0	1,5	1,4	2,0	1,4	1,4
Životna sredina	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4
Ukupno	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Izvor: MJU

Najveći broj zaposlenih u Javnoj upravi rade u sektoru obrazovanja.

Sektor životne sredine ima najnižu stopu zaposlenosti za godine 2003-2013. Postoje samo 0.3 % od ukupnog broja zaposlenih koji rade u ovom sektoru (vidi tabelu 2.4).

U 2012.godini procenat zaposlenih sektoru životne sredine bio je 0.5 %. Zaposleni u sektoru Kultura i rekreacija u 2013.godini dostigli su rast na 1.3 % u odnosu na prethodne godine.

Tabela 2.5: Bruto domaći proizvod u tekućim cenama 2004-2012

	(Ne milion Euro)									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
BDP u tekućim cenama	2.911,8	3.002,8	3.120,4	3.460,8	3.940,3	4.007,8	4.291,1	4.769,8	4.916,4	
Troškovi finalne potrošnje	3.212,7	3.367,6	3.466,2	3.810,6	4.344,6	4.301,0	4.557,2	5.019,8	5.256,1	
Troškovi finalne potrošnje domaćinstava	2.487,6	2.638,4	2.770,8	3.145,9	3.646,7	3.605,4	3.821,9	4.219,8	4.447,6	
Troškovi finalne potrošnje Vlade	701,5	705,5	670,6	641,6	674,4	670,5	709,3	769,0	788,3	
Vlada Kosova	355,5	329,2	340,8	327,3	372,6	409,7	482,7	545,2	571,2	
Donatori (plate)	346,0	376,3	329,8	314,3	301,8	260,8	226,6	223,7	217,1	
Strani zaposlenici	247,8	258,4	213,2	196,9	196,9	178,7	157,4	155,5	150,9	
Domaći zaposlenici	98,2	117,9	116,6	117,4	104,9	81,1	69,2	68,2	66,2	
Troškovi finalne potrošnje NPID	23,5	23,7	24,8	23,1	23,6	25,0	26,0	31,1	20,2	
Formiranje bruto kapitala	701,2	722,2	798,3	892,5	1.093,9	1.164,1	1.342,0	1.543,3	1.387,0	
Formiranje bruto fiksnog kapitala	583,6	592,8	657,1	744,3	937,9	1.026,5	1.192,6	1.386,8	1.238,7	
Promene u inventaru	117,7	129,4	141,2	148,3	156,0	137,6	149,4	156,5	148,3	
Neto izvoz	-1.001,4	-1.086,9	-1.144,1	-1.242,3	-1.498,2	-1.457,2	-1.608,1	-1.793,3	-1.726,7	
Izvoz robe i usluga	310,6	332,8	441,4	547,1	608,9	657,0	835,1	943,4	922,1	
Izvoz robe	63,8	67,8	122,5	177,2	216,6	177,2	305,0	324,9	287,0	
Izvoz usluga	246,8	265,0	319,0	369,9	392,4	479,8	530,1	618,5	635,1	
Uvoz robe i usluga	1.312,0	1.419,7	1.585,5	1.789,5	2.107,1	2.114,2	2.443,1	2.736,7	2.648,8	
Uvoz robe	1.046,9	1.146,3	1.295,6	1.530,1	1.866,3	1.828,9	2.057,1	2.383,9	2.360,0	
Uvoz usluga	265,1	237,3	289,9	259,4	240,8	285,3	386,1	352,8	288,8	
BDP po glavi stanovništva	1.829	1.851	189	2.062	231	2.311	2.436	2.668	2.721	

Izvor: ASK, Ekonomske statistike, nacionalni računi

BDP za godine 2004-2012. je zabeležio vrednost sa 2.911,8 na 4.916,4 miliona evra.

BDP po glavi stanovnika je zabeležio rast sa 1.829 evra u 2004.godini na 2.721 evra u 2012.godini.

Poglavlje III

Energija

Na Kosovu proizvodnja uglja je rasla iz godine u godini n.pr. u 2006.godini bila je 6 532 40 tone, u 2013 je dostigla na 8 219 39 tone (tabela 3.1)

Tabela 3. 1: Proizvodnja uglja i električne energije, uvoz i izvoz i potrošnja električne energije, 2006-2013

Godina	Proizvodnja uglja, miliona /tone	Bruto proizvodnja električne energije u TE u GWh	Električna energ.GWh		Potrošnja el.energije/GWh	
			Uvoz	Izvoz	Javna	Komercijalna
2006	6.532,40	3.970,5	537,9	253,3	1.458,60	696,50
2007	6.715,40	4.309,5	623,3	360,0	1.503,50	887,90
2008	7.842,00	4.505,8	647,6	235,0	1.666,90	1.274,00
2009	7.870,73	5.260,0	767,5	113,9	1.768,72	1.431,95
2010	7.958,09	5.481,0	816,6	350,6	1.873,21	1.607,08
2011	8.212,10	5.696,4	816,2	371,2	2.007,72	1.677,19
2012	8.028,40	5.847,2	625,1	472,8	2.084,00	1.527,63
2013	8.219,39	6.248,3	521,7	856,9	2.130,18	1.575,46

Izvor: ASK, Ekonomske statistike (Energetski bilans na Kosovu, K1-2013)

Tabela 3.2: Proizvodnja uglja (miliona tone) i stopa proizvodnje 2002-2013

Godina	Proizvodnja uglja, miliona /tone	Stopa proizvodnje iz godine u godini u %
2002	5527,90	0,0
2003	6465,90	17,0
2004	5658,30	-12,5
2005	6391,10	13,0
2006	6.532,40	2,2
2007	6.715,40	2,8
2008	7.842,00	16,8
2009	7.870,73	0,4
2010	7.958,09	1,1
2011	8.212,10	3,2
2012	8.028,40	-2,2
2013	8.219,39	2,4

Izvor: ASK, Ekonomske statistike (Energetski bilans na Kosovu, K 1-2013)

Poglavlje IV

Poljoprivreda

Tabela 4.1 prikazuje upotrebu raznih tiposa mineralnih đubriva prema grupama useva. Najveća količina mineralog đubriva korišćena je za žitarice 62 404 016 tone.

Tabela 4.1. Upotreba mineralog đubriva prema usevima u tone, u 2013.godini

Grupa kultura	Mineralno đubrivo										
	Površina (ha)	NPK		NAG		URE		Ostalo		Ukupno (NPK, NAG,URE, Ostalo) kg	Ukupno(N PK, NAG, URE, Ostalo) kg/ha
		kg	kg/ha	kg	kg/ha	kg	kg/ha	kg	kg/ha		
Žita	136.480	34.874.953	256	5.012.639	37	21.567.236	158	949.188	7	62.404.016	457
Povrće	12.194	2.836.204	233	466.014	38	1.126.893	92	871.761	71	5.300.872	435
Voće	6.830	1.291.403	189	162.248	24	220.862	32	796.095	117	2.470.608	362
Krmno bilje	110.342	7.980.855	72	1.024.017	9	3.673.753	33	471.790	4	13.150.415	119
Ostalo	535	85.848	160	50	0	10.937	20	1.131	2	97.967	183
Ukupno	266.381	47.069.263	177	6.664.969	25	26.599.681	100	3.089.965	12	83.423.877	313

Izvor: ASK. APD 2013.

Tabela 4.2: Upotreba organskog/stajskog đubriva as grupit ë kulturave bujqësore në ton në vitin 2013

Grupa kultura	Organsko đubrivo		
	Površina (ha)	ton	kg/ha
Žita	136.480	329.785	2.416
Povrće	12.194	86.496	7.093
Voće	6.830	18.752	2.745
Krmno bilje	110.342	215.086	1.949
Ostalo	535	171	320
Ukupno	266.381	650.290	2.441

Izvor: ASK. APD 2013

Tabela 4.2 prikazuje upotrebu organskog đubriva prema grupama poljoprivrednih kultura. Farmeri pretežno upotrebljavaju minerna đubriva. NPK, često korišćen kao osnovno đubrenje pri sadnji, najviše se upotrebljava od svih ostalih neorganskih đubriva. Većina ostalih đubriva su NAG i URE koji se uglavnom upotrebljavaju za ponovno đubrenje nakon klijanja biljke.

Tabela 4.3: Broj domaćih životinja ovembar 2013.

Vrste životinja	Ukupan broj životinja
Goveda	321.384
Bikovi I junice od 6 meseci do 1 godine	72.435
Bikovi i junice od 1 do 2 godine	42.578
Bikovi I junice stariji od 2 godine	18.944
Krave za mužu	7.210
Volovi	178.557
Bivolice	1.389
Buallica	272
Svinje	49.198
Svinje do 6 meseci	27.030
Priplodne svinje/kрмаče	19.316
Priplodni veprovi	2.851
Ovce	143.728
Jagnjad	30.507
Priplodne ovce	107.991
Ovnovi za priplod	5.230
Koze	16.684
Konji i magarci	2.929
Konji	2.656
Magarci	273
Živina	2.244.142
Kokoške	2.107.713
Ostala živina	136.429
Pčele(Košnice)	93.533

Izvor: ASK. APD 2013

Broj domaćih životinja prikazan u gornjoj tabeli 4.3 se odnosi na novembar 2013. Goveda su najznačajnije domate životinje. Poljoprivredna domaćinstva imaku mali broj bivolica, oko 272, zatim imamo smanjenje kod broja jagnjadi, ovaca za priplod, takođe kod konja i košnica pčela.

Tabela 4.4: Korišćenje zemljišta

Nr.	Korišćenje zemljišta	Površ. (ha)	%
1	Oranice i bašte	171.103	44,3
2	Voćnjaci	5.462	1,4
3	Vinogradi	1.680	0,4
4	Plastenici	363	0,1
5	Livade	103.973	26,9
6	Ukupno zemljište koje se obrađuje	282.582	73,1
7	Pašnjaci	5.433	1,4
8	Neobrađivo zemlj.	8.816	2,3
9	Ukupna površ. poljoprivred. zemljišta	296.830	76,8
10	Šume	73.520	19,0
11	Kućno dvorište	15.652	4,0
12	Drugo	516	0,2
Ukupnoj (9+10+11+12)		386.517	100,0

Izvor: ASK. APD 2013

Poljoprivredno zemljište u vlasništvu ili koje kultiviše domaćinstvo zauzima oko 73. 1 % ukupne površine poljoprivrednih domaćinstava.

Tabela 4.5: Navodnjavanje obrađene zemljišne površine po regionima

Regioni	Navodnjavana površina (ha)	Nenavodnjavana površina (ha)	Ukupna površina (ha)
Kosovo	48.560	230.211	278.771
Priština	5.361	66.336	71.698
Mitrovica	6.532	42.812	49.344
Peć	13.040	20.897	33.937
Đakovica	13.901	18.417	32.318
Prizren	5.935	25.709	31.644
Uroševac	2.340	19.237	21.578
Gnjilane	1.451	36.802	38.253

Izvor: ASK. APD 2013

Navodnjavanje, po izjavama poljoprivrednika, vrši se na oko 48 560 ha. Prema regionima, sa najvećim udeom u navodnjavanju zemljišta su Đakovica, Peć i Mitrovica.

Tabela 4.6: Poljoprivredno zemljište prema veličini gazdinstva, 2013

Veličina gazdinstva	Mala gazdinstva			Mala specijalizovana gazdinstva			Ukupno		
	gazdinstava	Površ. (ha)	gazdinstava	gazdinstava	Površ. (ha)	% gazdinstava	Broj gazdinstava	Površ. (ha)	gazdinstava
0.01 - 0.5 ha	40.891	13.042	21,5	6	2	1,7	40.897	13.044	21,5
0.51 - 1 ha	52.296	38.947	27,6	8	6	2,2	52.304	38.953	27,5
1.01 - 1.5 ha	43.010	52.118	22,7	13	17	3,6	43.023	52.135	22,6
1.51 - 2 ha	15.030	26.373	7,9	7	12	1,9	15.037	26.385	7,9
2.01 - 3 ha	21.586	52.507	11,4	21	56	5,8	21.607	52.562	11,4
3.01 - 4 ha	5.317	18.266	2,8	27	95	7,5	5.344	18.361	2,8
4.01 - 5 ha	3.550	15.827	1,9	20	91	5,6	3.570	15.918	1,9
5.01 - 6 ha	2.455	13.442	1,3	21	115	5,8	2.476	13.557	1,3
6.01 - 8 ha	2.674	18.365	1,4	31	218	8,6	2.705	18.583	1,4
8.01 - 10 ha	1.094	9.724	0,6	26	237	7,2	1.120	9.961	0,6
Mbi 10 ha	1.917	30.718	1,0	179	6653	49,9	2.096	37.371	1,1
Ukupno	189.821	289.328	100,0	359	7502	100,0	190.180	296.830	100,0

Izvor: ASK. APD 2013

Tabela 3.3 prikazuje raspodelu gazdinstava prema veličini. Gazdinstva se klasifikuju u 11 grupe prema površini njihovog poljoprivrednog zemljišta.

Poglavlje V

Šumarstvo

Tabela 5.1: Površine pod šumama 2004-2013

Godine	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Površine pod šumama u ha	18	390	196	67	512	830	239	302	545	538

Izvor: *Kosovska agencija za šume*

U tabeli 5.1 vidi se da površine pod šumama u 2013.godini su bile 538.00 ha.

Tabela 5.2 Korišćenje drveta, u kubnim metrima (m³)

Ukupno	Za ogrev	Tehničko/industrijsko drvo	Ukupno korišćeno
	m ³	m ³	m ³
Kosovo	412.017	3.616	415.633

Izvor: *ASK. APD 2013*

Tabela 5.1 prikazuje izveštavano korišćenje drveta. Ogrevno drvo se koristi više od drva za tehničke-industrijske svrhe

Tabela 5.3 Upotreba drvnog materijala po regionima, u kubnim metrima (m³)

Regioni	Za ogrev	Tehničko/industrijsko drvo
	m ³	m ³
Priština	68440	273
Mitrovica	107714	100
Peć	42365	1836
đakovica	44445	435
Prizen	67957	148
Uroševac	37671	0
Gnjilane	43426	823
Kosovo	412017	3616

Izvor: *ASK. APD 2013*

Poglavlje VI

Transport

Važan pokazatelj zagađenja vazduha je i drumski saobraćaj. U tabelama u nastavu predstavljeni su podaci o putevima na Kosovu, željezničkom saobraćaju i broju letova po mesecima i godinama.

Tabela 6.1: Putevi Kosova po kategorijama

Godine	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
međunarodni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,0	60,4	80,4
Magistralni	630,4	630,4	630,4	630,4	630,4	630,4	630,4	630,4	630,4
Regionalni	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7	1.294,7
Ukupno	1.925,1	1.925,1	1.925,1	1.925,1	1.925,1	1.925,1	1.963,1	1.985,50	2.005,50

Izvor: Direkcija za puteve Kosova

Tabela 6.2: Željeznički saobraćaj

Godine	Broj putnika/hiljade	Količina prevezene robe u hiljade tone	Količina prevezene robe u hiljade tone u miliona tone-km
2005	317	298	20
2006	401	357	24
2007	417	592	31
2008	339	823	49
2009	375	914	46
2010	377	1.129	67
2011	358	1.001	56
2012	367	826	49
2013	369	904	43

Izvor: Željeznice Kosova

Tabela 6.2, željeznički saobraćaj u 2013.godini imamo rast broja putnika imamo rast broja putnika na 369 hiljade, količina prevezene robe u 2010.godini je iznosila 1129 hiljade tone, dok količina prevezene robe u u 2010.godini bila je 67 miliona tone-km.

Tabela 6.3. Broj letova po mesecima za period 2005-2013.

Meseci/god.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Jan	397	356	329	357	392	464	557	556	597
Feb	301	247	252	296	326	373	420	410	486
Mart	338	282	299	344	375	413	461	458	582
Apr	352	308	323	329	437	397	545	532	602
Maj	364	293	324	383	450	499	504	523	594
Jun	394	333	372	396	474	535	567	593	613
jul	674	508	507	589	698	709	775	809	856
Avg	679	532	531	635	738	712	743	790	902
Sep	424	368	388	438	493	540	585	598	621
Okt	384	302	340	402	463	503	550	556	569
Nov	315	263	276	354	408	443	484	511	466
Dec	363	288	380	405	455	555	547	611	417
Ukupno	4.985	4.080	4.321	4.928	5.709	6.143	6.738	6.947	7.305

Izvor : Aerodrom Kosova

Iz tabele vidimo da je zabeležen rast letova, posebno tokom memeci u godini.2013.

Tabela 6.4: Broj putnika po mesecima za period 2005-2013

Meseci/god	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Jan	71.880	65.983	67.947	77.824	82.511	96.731	107.749	112.961	119.714
Feb	51.163	48.688	55.741	69.243	70.802	76.734	81.837	80.196	102.217
Mart	59.490	57.564	67.644	85.577	80.400	87.045	90.585	99.540	126.132
Apr	66.846	70.148	74.101	81.457	88.950	83.548	112.116	119.484	134.272
Maj	68.553	63.908	72.173	88.828	95.103	102.349	103.870	114.140	132,610
Jun	73.694	70.788	86.781	92.521	97.198	111.614	120.058	131.983	141.100
jul	130.369	116.589	125.976	140.912	151.225	169.720	185.811	197.331	198.443
Avg	134.292	123.670	132.556	151.602	160.378	164.054	172.810	196.047	221.196
Sep	83.216	85.227	89.787	94.168	96.590	116.555	122.949	136.590	140.005
Okt	69.046	64.819	76.878	87.356	93.367	104.381	115.071	117.935	124.943
Nov	57.070	54.234	60.161	76.022	80.960	86.474	96.409	97.923	96.528
Dec	65.460	61.113	80.544	85.129	94.494	106.327	113.037	123.004	91.518
Ukupno	931.079	882.731	990.289	1.130.639	1.191.978	1.305.532	1.422.302	1.527.134	1.628.678

Izvor : Aerodrom Kosova

Iz tabele zaključujemo da imamo rast broja putnika , posebno skoro tokom cele 2013.godine.

Poglavlje VII

Vazduh

Podaci o pokazateljima vazduha 2012

Tabela 7.1. SO₂ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

Sumporni dioksid, SO ₂ (ug/m ³)													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						1,82	2,5	3,52					2,61
Prizren						1,18	1,67	2,29		4,1		5,54	2,95
Gnjilane				0,94	1,28	1,93	4,21	4,32	4,72				2,9
Elez Han				2,62	2,43	2,25		3,25	2,51	2,41			2,58
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova , 2013.

Tabela 7.2. NO₂ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

Nitrogen dioksid, NO ₂ (ug/m ³)													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						2,07	2,14	5,35					3,18
Prizren					24,17	13,65	16,17	17,95		23,4		39,23	22,43
Gnjilane				22,33	20,62	18,16	26,60	31,18	26,4	26,88		37,08	26,16
Elez Han				16,54	10,92	14,08	16,33	15,22	19,7	20,5	23,5	19,03	17,3
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova , 2013

Tabela 7.3 O₃ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

Ozon, O ₃ (ug/m ³)													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						39,22	45,69	53,6					46,17
Prizren				72,64	74,56	90,94	99,96	68,38		25,5		27,36	65,62
Gnjilane				64,7	62,56	72,32	77,54	76,32	61,1	52,42		25,1	61,51
Elez Han				64,12	72,72	76,32		100,7	71,1	53,6	27,8	30,92	62,16
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.4 CO podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

Monoksidni carbon, CO (mg/m ³)													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						0,06		0,25					0,15
Prizren				0,37	0,2	0,2	0,15	0,2		0,7		1,73	0,51
Gnjilane				0,8	0,81	0,81	0,92	1,03	0,99	1,01		0,89	0,91
Elez Han				0,88	0,78	0,13	0,49	1,06	1,11	1,37	1,74		0,95
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.5 PM₁₀ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

PM ₁₀ , ug/m ³													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						16							16
Prizren				30,39	21,14	10,09		30,13		57,84		100,56	41,7
Gnjilane				53,25	48,41	43,48	50,59	53,09	49,2	53,2		160,3	63,9
Elez Han				38,9	31,38	33,8	34,2	31,6	32,3	40,4	46,3	56,9	39,3
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.6 PM_{2.5} podaci (ug/m³) prema tačkama merenja

PM _{2.5} , ug/m ³													
Lokacije/ meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	u godini
Peć						6,9							6,9
Prizren				12,3	7,99	1,8		13,7		43,8		90,6	28,4
Gnjilane				16,7	17,17	13,2	18,3	21,8	20,5	22,3		140,6	33,8
Elez Han				17,5	13,03	13,2	15,1	17,2	16,7	24,7	32,6	47,5	21,9
Brezovica													

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Na osnovu podataka u tabelama 7.5 i 7.6 vidi se da najviša vrednost PM₁₀ i PM_{2.5} je zabeležena tokom meseca decembra 2012.godine u tački merenja u Gnjilanu.

Takođe, iz podataka u tabelama 7.11 i 7.12 se primećuje da najviša vrednost PM₁₀ i PM_{2.5} je zabeležena tokom meseca decembra 2013.godine u tački merenja u Gnjilanu.

Tabela 7.7 SO₂ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	Sumporni dioksid, SO ₂ (ug/m ³)												në vit
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	15,88	12,72	7,28	2,75	1,47	3,07	4,86	6,83	6,32	7,41	6,88	19,27	7,89
Kruševac	9,03	7,08	5,08	5,82	8,96	6,26	7,98	10,27	8,66	7,81	5,88	16,29	8,3
Palaj	4,43	4,83	3,17	2,35	1,85	3,05	5,23	7,31	6,17	6,26	7,28	12,51	5,4
Peć	18,4	7,6	1,36	1,44	0,94	2,25		6,86	8,8	2,78	4,09	7,41	5,63
Prizren	4,77		8,04	5,53	5,19	5,16		7,78	7,99		9,25	11,34	6,98
Gnjilane			8,44	7,34	9,38		14,65	14,96	14,99	4,01	1,76	2,44	8,61
Elez Han	6,47		8,04	8,41	8,59	8,57		3,58	9,62	8,33	0,86	1,26	6,43
Brezovica							10,66	9,04	2,8	2,57	0,89	1,28	4,54

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.8 NO₂ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	Nitrogen dioksid, NO ₂ (ug/m ³)												u godini
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	17,16	11,05	9,54	10,81	7,31	11,37	13,2	16,35	13,36	18,03	15,79	22,51	13,87
Kruševac	13,18	9,01	8,42	10,42	7,56	10,45	11,48	14,13	11,49	16,15	14,44	20,96	12,31
Palaj	8,62	4,96	4,25	3,73	2,86	4,23	5,61	7,87	6,36	9,17	9,26	13,45	6,7
Peć	3,38	27,02	14,36	10,72	5,85	5,58		7,05	7,71	8,37	2,54	27,77	10,94
Prizren	26,75	23,67	23,33	14,72	14,44	12,61		18,88	20,47		24,89	36,83	21,66
Gnjilane	34,67	28,58	27,02	24,03	29,08	0	39,89	35,61	33,18	35,21	27,05	40,1	29,53
Elez Han	18,86	15,92	16,36	28,07	19,72	14,21		21,53	19,98	21,77		39,59	21,6
Brezovica							6,6	7,56	5	14,72	9,31	3,97	7,87

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.9 O₃ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	Ozon, O ₃ (ug/m ³)												u godini
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	38,9	14,3	52,3	63	65,8	62,9	75,1	75,2	55,2	38,7	25	19,9	48,9
Kruševac	46,3	50,1	67,3	71,8	71,3	63,4	72,8	75,5	57,3	37,9	33,2	28,5	56,3
Palaj	45,3	49,7	66,5	68,2	64,9	57,2	66,7	73,5	58	37	33,7	32	54,4
Peć	31	40,4	56,8	73	74,8	6739		89,8	66,9	30,6		13,1	54,4
Prizren	77,9	28,6	104,5	126	131,6	125,8	150,3	150,4	110,4	77,3	20	39,8	97,7
Gnjilane	20,6	28	43,3	49,8	49,9		64,7	46,2	42,2	20	10,4	5,9	34,6
Elez Han	48	43,9	64,7	67,7	66,7	83,8		92,8	72,4	50,8	38,2	40,1	60,8
Brezovica							127,5	105,4	60,5	40,3	51,2	51,2	72,7

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.10 CO podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	Monokid carbon, CO (mg/m ³)												u godini
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	0,85	0,83	0,7	0,62	0,38	0,26	0,33	0,2	0,14	0,44	0,8	1,52	0,59
Kruševac	0,87	0,61	0,61	0,6	0,41	0,18	0,15	0,14	0,18	1,81	1,03	1,28	0,66
Palaj	0,6	0,66	0,66	0,61	0,51	0,28	0,21	0,35	0,19	0,28	0,33	0,75	0,45
Peć	1,03	0,85	0,66	0,11	0,13	0,08		0,08	0,09	0,18	0,71	2,82	0,61
Prizren	0,94	0,88	0,61	0,23	0,19	0,18		0,22	0,35		1,52	1,98	0,71
Gnjilane	1,81	1,06	1,08	0,99	0,74		0,74	0,69	0,62	1,36	0,89	2,63	1,2
Elez Han	0,64	0,32	0,52	0,16	0,1	0,14		0,57	0,32	0,44	0,26	0,65	0,38
Brezovica							1,26	0,36	0,59	0,78	1,07	1,46	0,99

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.11 PM₁₀ podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	PM ₁₀ , ug/m ³												u godini
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	79,4	55,7	49,7	48,8	36,8	28,1	34	43,7	35	70	57,2	98,9	53,1
Kruševac	59,2	45,2	39,4	49,6	40,2	38,1	34	73,5	45,9	70,3	48,6	88,9	52,8
Palaj	57,6	37,5	35,4	48,8	39,4	29,2	41,2	56,9	48,5	68,6	44,8	71,4	48,3
Peć	55,2	61,1	33,6	23,5	20,2	16,2	0	16,5	15,6	68,9	56,2	149,9	43,1
Prizren	60,6	54,1	60,8	38,5	31,7	14,9		33,6	18,8		69,7	120,6	50,3
Gnjilane	95,8	74	69,2	62,8	54,3		48,8	56,2	42,4	68,9	55,2	153,3	71
Elez Han	42,8	33,8	40,8	45,9	36,6	26,4		35	29,9	35,6	37,5	67,7	39,3
Brezovica							15,6	13,8	6,6	3,2	4,1	3,7	7,8

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova, 2013

Tabela 7.12 PM_{2.5} podaci (ug/m³) prema tačkama merenja 2013

Lokacije/meseci	PM _{2.5} , ug/m ³												u godini
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Obilić	69,4	46,8	38,3	27	15,2	13,3	16,5	19,5	17,3	43	48,4	92,7	37,3
Kruševac	47,4	36,5	28	21,8	14,9	14,7	20,6	22,6	18,5	40,9	37,3	76,6	31,6
Palaj	40,4	26,8	23,1	20,3	14,6	12,6	17,5	21,8	18,1	35,7	30,8	57,2	26,6
Peć	53,8	54,9	27	16,9	8,8	7,8		8,2	8,3	20,1	52,4	132,6	35,5
Prizren	51,2	38,7		13,4	11,3			16,3	6,9		60,5	85,5	35,5
Gnjilane	66,8	48,7	39,6	22	17,1		16	19,6	18,4	35,1	37,5	122,2	40,3
Elez Han	35,3	25,2	27,2	16,7	16,7	9		17,4	13,6	22,2	6,8	16,5	18,8
Brezovica							7,8	11,6	3,1	3,9	2,3	3,4	5,3

Izvor: Hidrometeorološki institut Kosova ,2013

Tabela 7.13: Trenutne emisije i limiti pod Memorandumom Atine

Zagađivači	TCA	TCB	Limiti	Da se postigne
Prašina	902,32	156,35	50	31 Decembar 2017
SO ₂	251,42	208,55	400	31 Decembar 2017
NO _x	705,75	835,08	500	31 Decembar 2017

Strateška, socijalna i ambijentalna procent za termoelektranu "Kosova e re"

Kao što se vidi iz tabele 7.13, emisije prašine, u poređenju sa limitima po zahtevu Atinskog Memoranduma su previsoke, naročito TCA. Takođe i emisija NO_x prema proračunima je iznad zahtevnih nivoa. Emisije SO₂, mada po proračunima su niže od limita Direktive, ali ne ispunjavaju zahtev.

Tabela 7.14: Merene emisije prašine u rotacionim pećima Feronikla tokom 2012.godine

Meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Emisija prašine mg/m ³		114,4	55,38	44,62	91,22	50,49	64,36	76,9	70,13	86,95	83,2	103,5
VLM	50mg/Nm³											

Izvor: AŽSKO, Izveštaji o stanju životne sredine

Iz podataka u tabeli 7.14 vidi se da imamo prekoračenja merenih emisija prašine u rotacionim pećima u Feronikel u poređenju sa VLM tokom cele godine.

Tabela 7.15: Merene emisije SO₂ u rotacionim pećima Feronikla tokom 2012.godine

Meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Emisija SO ₂ mg/m ³		1,54	504	1,47	2,03	770	800,8	948,8	848	746	708	807,4
VML	800mg/Nm³											

Izvor: AŽSKO Izveštaji o stanju životne sredine

Na osnovu podataka iz tabele 7.15 vidi se da je najviša vrednost SO₂ u rotacionim pećima u Feroniklu je dostigla u mesecu avgustu 2012.godine.

Tabela 7.16: Merene emisije NO_x u rotacionim pećima Feronikla tokom 2012.godine

Meseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Emisija Nox mg/m ³		181	125	269	158	415	95	345	198	190	326	320
VML	400 mg/Nm ³											

Izvor: AŽSKO Izveštaji o situaciji životne sredine

Iz podataka u tabeli 7.16 vidi se da emisije NO_x, najviši stepen su dostigle u mesecu junu, dok tokom ostalih memeci u godini zabeležena je niska vrednost NO_x emisija.

Tabela 7.17: Trenutne emisije (mg/Nm³ 6%O₂ suh) i limiti po Atinskom Memorandumu

Zagađivč	Limiti	Da se postigne
Pluhur	50	31-Dhj-17
SO ₂	400	31-Dhj-17
NO _x	500	31-Dhj-17

Prema Memorandumu o osnivanju Energetske unije (Atinski memorandum), potpisan i od strane Kosova(22 mart 2005), zahtevi Direktive 2001/80/EC treba da se ispune do 31 decembra 2017.

Poglavlje VIII

Voda

Tabela 8.1: Maksimalne, minimalne i prosečne godišnje vrednosti vrednosti protoka ($Q=m^3/s$) rčnih slivova.

Br.	Sliv	STANICA	REKA	Q_{MIN}	Q_{MES}	Q_{MAX}
1	BELI DRIM	Berkovo	Istoka	0,48	3,75	186,0
2		Drelaj	Bistrica Peć	0,32	4,20	83,5
3		Gryka	Bistrica Peć	0,46	5,95	194,0
4		Klina	Klina	0,00	1,49	49,2
5		Miruše	Miruše	0,02	1,21	23,3
6		Dečani	Bistrica Dečane	0,60	4,28	58,0
7		Rakovina	Beli Drim	0,80	24,64	358,0
8		Đakovica	Erenik	0,06	12,33	542,0
9		Pirane	Topluha	0,04	3,47	55,4
10		Đonaj	Beli Drim	0,10	48,80	1118,0
11		Prizren	Bistrica Prizren	0,03	4,47	424,0
12	IBAR	Glogovac	Drenica	0,02	1,52	32,8
13		Lužane	Lap	0,90	5,01	63,8
14		Nedakovci	Sitnica	0,50	13,62	328,0
15		Miloševo	Lap	0,00	4,48	82,7
16		Prelez	Ibar	0,80	13,39	452,8
17		Leposavić	Ibar	0,50	30,85	667,0
18	BINAČKA MORAVA	Končuli	Binačka Morava	0,03	9,21	1012,0
19		Domarovce	Kriva Reka	0,20	2,60	30,8
20		Vitina	Binačka Morava	0,05	1,06	18,7
21	LEPENAC	Kačanik	Nerodime	0,15	4,17	17,5
22		Elez Han	Lepenac	0,10	10,49	184,0

Izvor: AŽSKO, *Situacija životne sredine na Kosovu 2010*, Hidrometeorološki institut Kosova

Hidrografija vodenih protoka Kosova deli se u četiri rečnim slivovima: Beli Drim, Ibar, Binačka Morava i Lepenac. U tabeli 8.1 imamo godišnje minimalne, prosečne i maksimalne vrednosti stivova/vovozahvata..

Tabela 8.2: Vodozahvati, površina, količina protoka vode i mesto sliva/vodozahvata

Br.	Sliv	P(km ²)	Dužina km ²	Q(m ³ /s)	Q(l/s*km ²)	Godišnji protok (milijon m ³)	Smer protoka
1	Beli Drim	4649	122	61	14,6	2.200	Jadransko More
2	Ibar	4009	42	32,6	8,13	771	Crno More
3	Binačka Morava	1564	60	6,1	4,35	33	Crno More
4	Lepenac	0,685	53	8,7	12,7	307	Egejsko More
5	Plava	252	-	4,71	18,6	-	Jadransko More

Izvor: AŽSKO, *Situacija životne sredine na Kosovu 2008*

Tabela 8.2 pokazuje protok reka Kosova koje se slivaju u tri pomorske slivove: Crno More, Jadransko More i Egejsko More. U ovoj tabeli prikazana je površina (km²) protok vode Q(m³/s) izračunat godišnji protok.

Poglavlje IX

Biodiverzitet

Tabela 9.1: Hot-spotovi ambijenta prema lokacijama, aktivnostima, površini i potencijalnim izvorima zagađenja

Br.	Lokacija	Aktivnosti u prošlosti	Površina	Potencijalni izvori zagađenja				
				Teški metali	Hemikalije	Ulja	Organske materije	Ostalo
1	Objekat bivšeg preduzeća Agro-Kultura u Široko, opština Suva Reka	Skladište za otpad pesticida i fertilizatore	0.04 ha	-	+	-	-	-
2	Objekat bivše fabrike autovozila u Peći	Skladište za opasne industrijske otpatke	0.12 ha	-	+	+	-	-
3	Opštinska sanitarna deponija u Podujevu	Deponija otpada	8.72 ha	-	+	+	+	+
4	Opštinska sanitarna deponija u Peći	Deponija otpada	4.85 ha	-	+	+	+	+
5	Regionalna sanitarna deponija u Gnjilanu	Deponija otpada	20.50 ha	-	+	+	+	+
6	Regionalna sanitarna deponija u Prizrenu	Deponija otpada	20.94 ha	-	+	+	+	+
7	Regionalna sanitarna deponija u MIRASH-Obilić	Deponija otpada	33.65 ha	-	+	+	+	+
8	Regionalna sanitarna deponija u Mitrovici	Deponija otpada	3.60 ha	-	+	+	+	+
9	Fabrika za proizvodnju guma i traka Šuva Reka	Ostavi ulja i kontaminacija zemlje	17.7 ha	-	+	+	-	-
10	Industrijski park Mitrovica	Industrijske deponije	115.10 ha	+	+	-	-	-
11	Industrijska deponija Feronikla-Čikalovo- Glogovac	Deponija industriskog javola Feronikla	24 ha sip.zona e ndikimit 71.37 ha	+	-	-	-	-
12	Deponija rudnika u blizini brane Badovac	Deponija teškim metalima	2.85 ha	+	-	-	-	-
13	Deponija sterilnog materijala u Kishnici	Deponija teškim metalima	10.23 ha	+	-	-	-	-
14	Deponija u Marevce 1 i Deponija u Marevce 2, Potok dečaka, Rudnik kamenica	Deponija teškim metalima	2.38 ha	+	-	-	-	-
15	Deponija u Kelmend-Mitrovica	Deponija teškim metalima	23.78 ha	+	-	-	-	-
16	Radioaktivni materijali u industrijskom kombinatu u Trepči/ Mitrovica	Objekat -Deponija radioaktivnim metalima Nitrat Torium	0.04 ha	-	-	-	-	+
17	Radioaktivni materijali Prvog tunela Mitrovica	Objekat -Deponija radioaktivnim metalima Nitrat Torium i Americium	0.03 ha	-	-	-	-	+
18	Industrijske deponije Zvečan	Deponija teškim metalima	62.28 ha	+	-	-	-	-
19	Industrijske deponije Leposavić	Deponija teškim metalima	20.31 ha	+	-	-	-	-
20	Deponija pepela u TE A	Industrijske termoenergetske deponije	181.97 ha	+	+	+	-	+
21	Deponija pepela u B	Industrijske termoenergetske deponije i areal uticaj	192.94 ha	+	+	+	-	+
22	Rezervoari fenola	Rezervoari fenola	177.64 ha	+	x	x	-	x
23	Deponija rudnika Deva-Dakovica	Deponija teškim metalima	5.23 ha	+	-	-	-	-
24	Rudnik Goleš- opština Lipjant	Eksloatacija i prerada teških metala	15.13 ha	+	-	+	-	-
25	Elaz Han, industrijski kompleks Šnar/Čgm	Dve deponije sa materijama asbesta	0.60 ha	+	+	-	-	+

Izvor: AZSKO 2011

Prezentirani podaci u tabeli 9.1 ukazuju na to da potencijalni hotstopovi su od industriskih delatnosti i rudnika, neka su aktivni a neki nisu, ali poseduju opasne materije ili kontaminirane zone.

Tabela 9.2: Sažeta tabela hotspotova, aktivnost, površina i procenat

Aktivnost	Površina u km ²	Procenat iz ukupno hotspotova	Pokrivena površina na nivou Kosovau m ²
Deponjai minerala	2,66	26,6	0,024
Deponija pepela	3,01	30,1	0,027
Industrijska deponija	2,7	27,08	0,024
Deponija otpadaka	0,93	9,3	0,008
Radioaktivne materije	0,67	6,7	0,006
Ukupno	9,97	100	0,091

Izvor: AŽSKO

Iz tabele 9.2 vidi se da najveći deo ovih hotspotova su deponije pepela 30.1%, industrijske deponije 27.08% i deponoja minerala sa 26.6%. Ukupni hospotovi zauzimaju pokrivenu površinu od 0.091%.

Poglavlje X

Otpaci

Mbeturinat komunale 2013

Na Kosovu podaci za 2013.godinu pokazuju da prosečno generisani komunalni otpaci iznose 317 kg /stanovnik/godišnje. Značajne razlike su između regionima, n.pr. u drugim regionima na Kosovu prikupljena količina komunalnog otpada je iznosila 242 kg / stanovnik/godišnje (vidi Tab 10.2).

Na Kosovu sakupljanje otpada od vrata do vrata vršeno je 69 odsto dok u kolektivnim zgradama 31 odsto.

U Prištini i njenom regionu prikupljeno je 1.4 kg komunalnog otpada dnevno po stanovniku.

Tabela 10.1: Količina sakupljenog komunalnog otpada mestu odlaganja 2013

Mesto sakupljanja	Kolektivne zgrade	Od vrata do vrata	Ukupno
jedinica	1000 tone		
Priština i region ¹	101.108	154.499	255.607
ostali regioni	127.684	191.526	319.210
Kosovo ukupno	228.792	346.025	574.817

Izvor:ASK, AKO 2014

Ukupna količina sakupljenog komunalnog otpada na Kosovu u 2013.godini iznosila je 574 817 tone.

Tabela 10.2 : Količina komunalnog otpada po osobi u 2013.god.

Mesto sakupljanja	Sakupljena količina	Stanovništvo ²	Otpaci/kg/stan ovnici/u godini	Otpaci/kg/s tanovnici/d nevno
Jedinica	1000/ton			
Priština I region	255.607	493.947	517	1,4
Ostali regioni	317.520	1.314.548	242	0,7
Kosovo ukupno³	573.127	1.808.495	317	0,9

Izvor:ASK, AKO 2014

² ASK Konačni podaci Popisa stanovništva i stanova na Kosovo 2011.

³ Kosovo ukupno; Nisu uključeni podaci za opštine; Zvečan, Zubin Potok, Leposavić i deo opštine Mitrovica.

Industrijski otpatci 2013

Rezultati iz AIO 2013. pokazuju da otpaci od industrije su uglavnom, iz sektora aktivnosi u nastavku;

1. *B- Vađenje ruda i kamena,*
2. *C- Proizvodnja,*
3. *D-Snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija,*
4. *E- Snabdevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpacima i kativnosti revitalizacije zemlje*

Ukupno je generisano 302 205 tone otpada, 624 tone opasnog otpada (od ukupno).

Tabela 10.3 Ukupna količina generisanog otpada od sektora industrije (anketa 1 i 2)

Anketa	Tip industrije	Ukupno generisani otpaci	Opasni otpad (od ukupno)	Ukupno prerađeni otpaci ¹
		Ton		
1	B, C, D, E	297.240	469	296.529
2		4.965	155	4.949
Ukupno		302.205	624	301.478

Izvor : ASK, AIO 2014

Tabela 10.3 pokazuje da najveća količina generisanog otpada je bila u anketi jedan. Takođe, tabela ukazuje na to da pretežna količina opasnog otpada je generisana iz nakete jedan.

Tabela 10.4 Generisani otpaci po NACE grupi (anketa 1 i 2)

NACE Rev. 2		Generisani otpaci		Ukupno
		Anketa 1 (10+)	Anketa 2 (0-9)	
Sekcija	Podela	Tone		
B	05-09	51.387	422	51.809
CA	10-12	8.393	295	8.688
CB	13-15	95	25	121
CC	16-18	722	609	1.331
CD	19	-	-	-
CE	20	55	40	95
CF	21	-	-	-
CG	22+23	194.687	665	195.352
CH	24+25	1.426	60	1.486
CI	26	-	2	2
CJ	27	39	5	44
CK	28	91	44	136
CL	29+30	3	-	3
CM	31-33	134	75	209
D	35	379	21	400
E	36-39	39.828	2.700	42.528
Ukupno		297.240	4.965	302.205

Izvor : ASK, AIO 2014

Katalogizacija u publikaciji – (CIP)
Nacionalna biblioteka Kosova “Pjetër Bogdani”

504(496.51)“2015”

Neke činjenice o životnoj sredini 2015 / Bajrush Qevani...[et al.]. – Priština : Agencija za Statistike Kosova , 2015. – 40 f. : ilustr. u bojama ; 28 cm. – (Serija 2 : Statistika poljoprivrede i životne sredine)

Predgovor/ Isa Krasniqi

1. Bajrush Qevani

ISBN 978-9951-22-213-6

Agencija za Statistike Kosova (ASK) kratak opis

Agencija za Statistike Kosova, je stručan zavod koji deluje još od 1948 godine i prešao je kroz sve istorijske faze, sa organizacionom strukturom prema tadašnjem državnom uređenju. Dana 2 avgusta 1999. Zavod je ponovo započeo svoj profesionalni rad, nezavisan, u okviru Ministarstva za javne Uprave. Od datum 12.12.2011 ove Agencije posluje u okviru Vlade Kosova. Agencija se finansira od konsolidovanog Budžeta Kosova i od donatora za posebne projekte .

Agencija za Statistike Kosova deluje na osnovu Zakona br.04/L-036, koji je stupio na snagu 12.12.2011. Strateški razvojni plan 2009-2013 je na srednjoročnoj implementaciji za razvoj statističkog sistema u korelaciji sa statistikama Evropske unije (EUROSTAT-a).

Misija Agencija je ispunjavanje potreba korisnika za redovnim statističkim podacima i analizama u cilju podrške Vladinim departmanima, i da bi njima obezbedio potrebne informacije na donošenju odluka, ali i ostalim korisnicima na Kosovu.

Adresa: Agencija za Statistike Kosova

Ul. "Zenel Salihu"br.4 Priština

Telefoni: +381 200 31 104

Direktor +381 (0) 38 200 31 132

Fax: + 0381 (0) 38/235-033

E-mail: agriculture@rks-gov.net

Web-site:<http://ask.rks-gov.net/>

ISBN 978-9951-22-213-6

9

789951

222136